

απόψεις

Κίνητρα για την προσέλκυση όσων έφυγαν ή κίνητρα για την ανταμοιβή όσων παρέμειναν;

Σύμφωνα με τα στοιχεία που έδωσε ο ΣΕΒ στη δημοσιότητα¹, στο χρονικό διάστημα 2008-2017 σημειώθηκαν οι ακόλουθες εκροές και εισροές Ελλήνων από και προς τη χώρα και ανά ηλικιακή κατηγορία:

Ηλικιακή κατηγορία	Μέσος πληθυσμός (Έλληνες)	Εκροές	Εισροές	Καθαρές εκροές	% εκροών/ πληθυσμού	% εισροών/ πληθυσμού	%καθαρών εκροών/ πληθυσμού
0-14	1.440.161	49.097	40.108	8.989	3,4%	2,8%	0,6%
15-24	1.048.475	83.589	66.387	17.202	8,0%	6,3%	1,6%
25-34	1.293.439	158.334	74.046	84.288	12,2%	5,7%	6,5%
35-44	1.466.050	82.425	37.492	44.934	5,6%	2,6%	3,1%
45-64	2.675.400	79.636	40.051	39.586	3,0%	1,5%	1,5%
>65	2.173.981	14.684	17.188	-2.504	0,7%	0,8%	-0,1%
Σύνολο	10.097.506	467.765	275.272	192.493	4,6%	2,7%	1,9%

Κατά τα στοιχεία αυτά, από τους 467.765 Έλληνες που εγκατέλειψαν τη χώρα κατά την κρίσιμη αυτή δεκαετία της κρίσης, ποσοστό 51,4% ήταν ηλικίας μεταξύ 25 και 44 ετών. Μάλιστα, από αυτούς, ποσοστό 6%-8% των πτυχιούχων παραμένουν στο εξωτερικό. Δυστυχώς, για αυτούς τους πτυχιούχους που αποφασίζουν να παραμείνουν στο εξωτερικό, η Ελλάδα έχει επενδύσει σημαντικά και η επένδυσή της αυτή πλήρως απαξιώνεται. Το συνολικό κόστος ανά απόφοιτο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ανέρχεται, κατά την εκτίμηση του ΣΕΒ, σε συνολικά περίπου 34.000 ευρώ, με περαιτέρω συνέπεια το συνολικό κόστος απώλειας για τη χώρα να εκτοξεύεται. Καθώς, όχι μόνο δεν ανακάτ η χώρα το κεφάλαιο που δαπάνησε αλλά επιπρόσθετα χάνει νεαρούς Έλληνες, οι οποίοι θα μπορούσαν να συμβάλλουν στη δημογραφική και οικονομική της ανανέωση. Έλληνες, που

¹ Ενδεικτικά «Ναυτεμπορική» 18.2.2020

απορροφώνται από άλλα κράτη χωρίς να έχουν κοστίσει και στα οποία αυτοί συνεισφέρουν με την τεχνογνωσία και την επιστημοσύνη τους αλλά και ως καταναλωτές.

Ο κύριος λόγος που φαίνεται να οδηγεί τους Έλληνες στην αναζήτηση εργασίας και στην εγκατάσταση στο εξωτερικό είναι το προβληματικό παραγωγικό μοντέλο που δεν ευνοεί τη δημιουργία ασφαλών και με αναβαθμισμένα ποιοτικά χαρακτηριστικά θέσεων εργασίας. Ο λόγος αυτός συνδυάζεται άμεσα και με το χαμηλό επίπεδο των καθαρών οικονομικών απολαβών, ιδίως λόγω των δυσμενών προσαρμογών των μισθών και αμοιβών κατά τα χρόνια της κρίσης, προσαρμογών που συνδυάστηκαν και με τη φορολογική και ασφαλιστική υπερβάρυνση. Περαιτέρω, ούτε οι συνθήκες εργασίες ούτε τα ποιοτικά αυτών χαρακτηριστικά φαίνεται να μπορούν να προσελκύσουν ανταγωνιστικά τους νέους με υψηλά επιστημονικά προσόντα και τεχνολογική εξειδίκευση (*high flying jobs / poor quality jobs*). Τέλος, φαίνεται ότι η δεκαετία της κρίσης ευθύνεται για τη χειροτέρευση του γενικότερου επιπέδου υποκειμενικής και υλικής ευημερίας, όπως αυτό αποτυπώνεται με τη βοήθεια των επιμέρους δεικτών ευημερίας και αισιοδοξίας για το μέλλον.

Έτσι, περίπου ποσοστό 5% του ελληνικού πληθυσμού κατά την πρόσφατη δεκαετία μας εγκατέλειψε, αφήνοντάς μας να παλεύουμε με την οικονομική κρίση. Όσοι απομείναμε στη χώρα αγωνιστήκαμε μέσα σε σκληρές συνθήκες, ώστε αυτή να μην καταρρεύσει.

Πλέον, εντός του έτους 2020, ο κίνδυνος της άμεσης κατάρρευσης της Ελλάδας μοιάζει να έχει απομακρυνθεί. Έρχεται, λοιπόν, η ώρα να εξετάσουμε μέτρα για την ανάπτυξη της. Ανάπτυξη, χωρίς αύξηση της κατανάλωσης και κατά συνέπεια χωρίς επενδύσεις που θα στηριχθούν στην επιχειρηματική τοποθέτηση κεφαλαίων και θα δημιουργήσουν θέσεις εργασίας δεν μοιάζει εφικτή. Για το λόγο αυτό, τα πρώτα μέτρα που ήδη λήφθηκαν από την παρούσα Κυβέρνηση και αυτά που θα πρέπει επιπρόσθετα να ληφθούν αφορούν στην οικονομική ελάφρυνση (φορολογική και ασφαλιστική) όλων όσοι στρατεύθηκαν κατά την τελευταία δεκαετία για να κρατήσουν τη χώρα όρθια. Τα μέτρα αυτά θα πρέπει να συνδυαστούν με μέτρα διεύρυνσης της φορολογικής και ασφαλιστικής βάσης. Με άλλα λόγια, με αποτελεσματικά μέτρα περιορισμού της φοροδιαφυγής και της μη συμμόρφωσης με τις ασφαλιστικές υποχρεώσεις. Έχουμε επισημάνει πολλές φορές, ότι εκτός από εκτελεστική ικανότητα, ο περιορισμός της υπεξαίρεσης πόρων από το Δημόσιο απαιτεί και πολιτική βούληση, που δεν θα υποκύπτει σε επιμέρους συντεχνιακά και πελατειακά συμφέροντα.

Επιπρόσθετα, η ανάπτυξη της χώρας θα μπορούσε να ενισχυθεί με την εισροή πόρων από το εξωτερικό. Κεφάλαιο και ανθρώπινο δυναμικό θα πρέπει να εισέλθουν στη χώρα για να αποκαταστήσουν τη διαταραγμένη ισορροπία της τελευταίας δεκαετίας. Η παροχή, όμως, σχετικών κινήτρων για την προσέλκυσή τους θα πρέπει να γίνει με μεγάλη προσοχή, ώστε να μη δημιουργήσει ανισορροπία έναντι των κεφαλαίων και του ανθρώπινου δυναμικού που παρέμεινε στην Ελλάδα κατά τα δύσκολα χρόνια.

Επομένως, τυχόν φορολογικά, μισθολογικά και ασφαλιστικά κίνητρα θα πρέπει να καταλάβουν οριζόντια το σύνολο των εργαζομένων και απασχολούμενων στη χώρα. Επιπρόσθετα, όμως, θα πρέπει να παρασχεθούν κατά τρόπο ώστε πάντως να δικαιώσουν ηθικά και υλικά όλους όσοι βαριά ζημιώθηκαν κατά την τελευταία δεκαετία.

Ασπασία Μάλλιου